

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Weerwoord op Michielsens & Lens

Petra Deij & Judith van Verseveld

Michielsens en Lens geven een mooi compliment aan *Systeemtherapie* over de rubriek De Praktijk. Volgens hen is een goede theorie weliswaar de basis voor gedegen therapeutisch werk, maar de theorie kan slechts verfijnd en uitgebreid worden in de praktijk. Hiermee zijn wij het eens. In deze rubriek kunnen therapeuten beschrijven hoe zij omgaan met bepaalde problematiek in de spreekkamer. Publiceren is spannend, als auteur steek je immers je nek uit, zeker in een rubriek als deze die geen overzicht geeft van alles wat er over het onderwerp bekend is, maar een weergave is van hoe jij als therapeut je dagelijkse praktijk vormgeeft.

Onze bijdrage was bedoeld om onder systeemtherapeuten een gesprek te openen over omgaan met seksualiteit in de therapiekamer. Wij zijn blij dat het hiertoe kennelijk heeft uitgenodigd en dat Michielsens en Lens de moed hebben gehad en de tijd hebben genomen te reageren. Zij geven aan vooral te willen reageren op ons door hen veronderstelde uitgangspunt dat seksuele problemen vanuit systeemhoogpunt bijna altijd met de destructieve interactiecirkel rondom hechtingsnoden te maken hebben. En dat er, als dat niet zo is, verwezen moet worden naar een seksuoloog.

Dat is niet wat wij schreven; hier zijn twee zaken door elkaar gehaald. Er moet in ieder geval verwezen worden als er sprake is van dysfuncties. Daarnaast kunnen er tal van oorzaken zijn voor problemen in de seksuele relatie die niet het gevolg zijn van gehechtheidsnoden binnen de partnerrelatie.

Wij stellen wel dat, als er voldoende aandacht is geweest voor de negatieve interactiecirkel en deze hersteld is, er dan pas een mogelijkheid ontstaat om verder te onderzoeken wat ten grondslag ligt aan de seksuele problemen. Een veilige relatie is wat ons betreft een voorwaarde om kwetsbare en moeilijke zaken, bijvoorbeeld verschil in verlangen, verder aan te kunnen pakken. Immers, het paar kan elkaar in veiligheid bereiken, kan elkaar wederzijds ondersteunen en angsten en kwetsbaarheden open bespreken. In ons artikel hebben wij problematiek beschreven die systeemtherapeutisch, vanuit de principes van veilige gehechtheid, te behandelen is. Namelijk die paren die geen goede relatie hebben waar de seksuele relatie eveneens onder te lijden heeft.

Weerwoord op Michielsens & Lens

Ook willen wij ingaan op wat Michielsens en Lens schrijven over differentiatie en seksualiteit. Wij zijn ervan overtuigd dat differentiatie zich ontwikkelt dankzij veilige gehechtheid. Mensen die veilig gehecht zijn binnen hun partnerrelatie durven beter op te komen voor hun eigen (seksuele) standpunt, (seksuele) mening, (seksuele) wensen, (seksuele) behoeften en (seksuele) verlangens. Vandaar dat wij de veilige gehechtheid voorwaarde vinden voor een uitdagend en vitaal seksleven. Michielsens en Lens stellen dat gehechtheid niet de enige basis is van een partnerrelatie en zeker niet als het over seks gaat. Hierover verschillen wij met hen van mening.

Wij merken dat het onderwerp gehechtheid en seksualiteit ook internationaal enorm veel oproept. Het is goed dat deze discussie zich voortzet.

Petra Deij is systeemtherapeut en eft-therapeut, werkzaam in eigen praktijk te Utrecht. E-mail: post@praktijkpetradeij.nl.

Judith van Verseveld is seksuoloog en psychotherapeut, werkzaam in eigen praktijk te Zeist.